

Nr 432.

Av herr **Mannerskantz m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående subventionering av införseln av vissa varor m. m.

I proposition nr 284 har Kungl. Maj:t anhållit om riksdagens medgivande dels att även i fortsättningen subventionera importen av vissa varor och dels att ett belopp av 30 milj. kronor ur koleclearingkassan må användas för subventionering av hushållens bränslekostnader under det kommande budgetåret.

Frågan om importsubventionering efter kriget förelades första gången 1946 års höstriksdag. Förslaget därom motiverades då med hänvisning till att tillfälliga höjningar av världsmarknadspriserna på vissa varor borde förhindras att slå igenom i de inhemska konsumtionspriserna. Med hänvisning till att i annat fall föreläge risk för ett genombrytande av det dåvarande s. k. index-taket lät man då de från flertalet håll med skärpa understrukna principiella betänkligheterna mot en dylik subventionering vika, särskilt som avsikten var att denna skulle tillämpas restriktivt och endast äga rum »där sannolika skäl föreläge för antagandet, att prisstegringen vore av övergående karaktär». Under dessa av Kungl. Maj:t uppdragna förutsättningar fann sig riksdagen kunna godtaga en importsubventionering. När frågan om fortsatt subventionering underställdes 1947 år riksdag, gjordes från föredragande departementschefen i proposition nr 250 än mer restriktiva uttalanden beträffande subventioneringens tillämpning. Det underströks, att endast »därest den internationella prishöjningen kunde antagas vara av övergående art» borde subventioneringen fortsätta. Skulle priserna stabilisera sig på då rådande höga nivå, skulle uppenbarligen frågan komma i ett helt annat läge. På något längre sikt syntes det nämligen enligt departementschefen »icke möjligt att genom subventionsåtgärder uppehålla en i viss mån konstlad skillnad mellan den utländska och den inhemska prisnivån». Med hänsyn till att »den under det senast förflutna året inträffade prisstegringen åtminstone i viss utsträckning vore av övergående natur» synes det »påkallat att ännu någon tid framåt vidtaga åtgärder för att begränsa återverkningarna på den svenska marknaden» av den internationella prishöjningen. I sitt bifall till propositionens hemställan framhöll riksdagen änyo de vådor, som enligt riksdagen voro förenade med en subventionering, och underströk vikten av att subventioneringen tillämpades restriktivt »och allenast under av departementschefen angivna förhållanden».

I den nu föreliggande propositionen har till en början lämnats en redogö-

relse för den ovannämnda, tidigare riksdagsbehandlingen av frågan, varefter meddelats, att förutsättningarna för subventioneringen under föregående år, nämligen antagandet att de internationella prishöjningarna endast vore av övergående art, icke motsvarats av den faktiska utvecklingen. Priserna på såväl bomull som hudar — de enda varor som subventionerats — ligga nu i stället på en högre nivå än då subventioneringen började tillämpas. Sedan detta konstaterats, framhåller departementschefen att några mera bärande skäl för närvarande knappast kunna anföras för en mera betydande och varaktig nedgång i prisläget inom den närmaste tiden.

Då således de av riksdagen tidigare uppdragna förutsättningarna för en fortsatt importsubventionering enligt departementschefens eget påpekande icke längre föreligga, hade man efter detta resonemang kunnat vänta, att någon sådan icke i fortsättningen skulle föreslås. Denna konsekvens har emellertid departementschefen icke dragit. I stället förordar han under framhållande av att »även vissa andra omständigheter böra beaktas» en fortsatt subventionering. Dessa andra omständigheter anses tydligen det förhållandet utgöra, att tjänstemännens huvudorganisationer vid överenskommelsen angående fixering av lönehöjningen för innevarande år utgått från att »nu förutsebara prisstegringar icke skola behöva föranleda en höjning av indextalet i 1935 års serie med mer än ett par enheter». Här införes en helt ny motivering för ett bibehållande av subventioneringen. »För genomförandet av den vid uppgörelsen med tjänstemännens huvudorganisationer förutsatta prisstabiliseringen» föreslår departementschefen ett återinförande av den vid senaste årsskifte upphävida subventioneringen av bomull, fortsatt subventionering av hudar samt ny subventionering av hushållsbränsle, allt till ett sammanlagt belopp av ca 50 milj. kr. för nästa budgetår.

Den prishöjning, som skulle bli följd av ett uteblivande av den av Kungl. Maj:t föreslagna subventioneringen i dess helhet, skulle emellertid knappt föranleda en stegring i 1935 års levnadskostnadsindex med en enhet. Med hänsyn till uppgörelsen med tjänstemännen behöver man därför icke hysa några betänkligheter mot ett riksdagens avslag å Kungl. Maj:ts förevarande proposition. Sammanlagt skulle denna index, som nu ligger på 163,5 enheter, få röra sig upp till 169 utan att något högre lönetillägg än det till 12 % fixerade skulle utgå. Här finnes sålunda en relativt vid marginal för andra prisstegringar.

Ett fortsättande av subventionering av vissa importvaror i nuvarande helt förändrade läge skulle innebära dels ett avsteg från tidigare principer och dels beträdandet av en samhällsekonomiskt mycket farlig väg. Konsekvenserna därav äro oöverskådliga. Vad särskilt beträffar det föreslagna sättet för finansiering av subventionerna å hushållsbränsle, måste detta sägas vara anmärkningsvärt. Koleclearingkassans medel äro avsedda till helt andra ändamål än en dylik subventionering. Hur skola för övrigt dessa medel en gång återbetalas till kassan?

Ett beaktande av de här framförda omständigheterna bör därför föranleda till ett riksdagens avslag på Kungl. Maj:ts föreliggande förslag i dess helhet.

De försök, som gjorts till penningpolitisk motivering för förslaget, måste för övrigt ses i ett större sammanhang. Man kan verkligen fråga sig, vari konsekvensen ligger att på en gång genomföra en indirekt beskattning å ett totalt belopp av över 500 milj. kronor, vilket i stor utsträckning måste taga sig uttryck i höjda konsumentpriser även å direkt outhärliga varor, samtidigt som man är beredd att med sammanlagt nära halva detta belopp subventionera delvis samma varor. Äro verkligen de prishöjningar, som föranledas av stegrade världsmarknadspriser, för den allmänna pris- och lönenivån så mycket farligare än prishöjningar på grund av de nya indirekta skatterna? Något dylikt torde knappast med skäl kunna göras gällande. Ett riksdagens avslag å förevarande proposition skulle förhindra ett tillskott till inflationsgapet med cirka 50 milj. kronor. Även statsfinansiellt sett är detta synnerligen motiverat.

Därför föreslås,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 284.

Stockholm den 12 juni 1948.

Axel Mannersskantz.

Fritiof Domö.

K. G. Ewerlöf.

Ivar Anderson.

Karl Wistrand.

J. B. Johansson.

Georg Andréén.

Gustaf Velander.

Ebon Andersson.
